

GENERALINĖS ADVOKATĖS
JULIANE KOKOTT IŠVADA,
pateikta 2004 m. rugsėjo 23 d.¹

I — Įžanga

II — Teisinis pagrindas

A — Bendrijos teisė

2. Direktyvos 90/642, iš dalies pakeistos Direktyva 97/41/EB³ (toliau – Direktyva 97/41/EB), 1 straipsnio 1 dalis nurodo:

1. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra susijęs su Direktyvos 90/642/EEB dėl didžiausių pesticidų likučių koncentracijų augalinės kilmės produktuose nustatymo² (toliau – Direktyva 90/642) išaiškinimu. Pagrindinėje byloje *Helsingin hallinto-oikeus* (Helsinkio administraciniame teisme) vynuogių lapų importuotojas apskundė du Suomijos muitinės administracijos sprendimus. Šiais sprendimais importuotojui buvo uždraustas vynuogių lapų importas, nurodant, kad jie viršijo didžiausią leistiną pesticidų likučių koncentraciją. Prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas klausia, ar Direktyva 90/642 taikoma vynuogių lapams.

„Ši direktyva taikoma I priedo lentelės 1 stulpelyje nurodytoms produktų grupėms, kurioms priskiriamų produktų pavyzdžiai yra nurodyti 2 stulpelyje, ta dalimi, kuria šių grupių produktai arba 3 stulpelyje nurodytos jų dalys gali turėti tam tikrų pesticidų likučių.

Ši direktyva taip pat taikoma tiems patiems produktams juos išdžiovinus, perdirbus arba

1 – Originalo kalba: vokiečių.

2 – 1990 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyva 90/642/EEB dėl didžiausių pesticidų likučių koncentracijų tam tikruose augalinės kilmės produktuose ir ant jų, įskaitant vaisius ir daržoves, nustatymo (OL L 350, p. 71), su daugeliu pakeitimų; paskutinis pakeitimas – 2002 m. balandžio 26 d. Komisijos direktyva 2001/61/EB (OL L 127, p. 81).

3 – 1997 m. birželio 25 d. Tarybos direktyva 97/41/EB, iš dalies keičianti Direktyvas 76/895/EEB, 86/362/EEB, 86/363/EEB ir 90/642/EEB dėl didžiausių pesticidų likučių koncentracijų atitinkamai vaisiuose ir daržovėse, grūduose, gyvulinės kilmės maisto produktuose ir tam tikruose augalinės kilmės produktuose, įskaitant vaisius ir daržoves, bei ant jų nustatymo (OL L 184, p. 33).

įmaišius į sudėtinius maisto produktus, jeigu juose gali būti tam tikrų pesticidų likučių.“ (Pataisytas vertimas)

3. Pagal minėtos direktyvos, iš dalies pakeistos Direktyva 97/41, 3 straipsnio 1 dalį:

„Į apyvertą išleidžiamų 1 straipsnyje paminėtų produktų arba, atsižvelgiant į atvejį, produktų dalių pesticidų koncentracijos negali būti didesnės nei II priedo sąrašė nurodytos didžiausios koncentracijos. <...>“ (Pataisytas vertimas)

4. Šios direktyvos 5 straipsnis numato:

„Valstybėms narėms neleidžiama drausti arba trukdyti jų teritorijose išleisti į apyvertą 1 straipsnyje paminėtų produktų su pesticidų likučiais, jei tokių likučių koncentracija minimuose produktuose ir jų dalyse arba ant jų neviršija 1 straipsnyje paminėtame sąrašė nurodytų didžiausių koncentracijų.“

5. Direktyvos I priede yra pateikiamas produktų grupių ir produktų, kuriems taikomos

didžiausios pesticidų likučių koncentracijos, sąrašas. Šis sąrašas yra pateikiamas trijų stulpelių lentelėje. Pirmame stulpelyje nurodyta „produktų grupė“, antrame stulpelyje – „produktai, patenkantys į šią grupę“, o trečiame stulpelyje – „produkto dalis, kurioje yra didžiausia pesticidų koncentracija“.

6. Direktyvos II priedas nurodo didžiausią pesticidų likučių koncentraciją (mg/kg) įvairiems produktams, išvardytiems šios direktyvos I priede.

7. Vynuogių lapai nėra aiškiai nurodyti nei minėtos direktyvos I priede, nei jos II priede.

8. Direktyvos I priedo pirmame stulpelyje yra nurodyta, *inter alia*, produktų grupė „uogos ir smulkūs vaisiai“. Tarp produktų, patenkančių į šią grupę, lentelės antrame stulpelyje nurodomos ir „valgomosios vynuogės ir vynuogės vynui gaminti“. I priedo pirmame stulpelyje taip pat nurodoma produktų grupė „lapinės daržovės ir šviežios prieskoninės žolės“, kurios atžvilgiu antrame stulpelyje nurodomos, *inter alia*, „salotos ir kt.“, „špinatai“ ir „prieskoninės žolės“.

9. Pagal Direktyvos 90/642, iš dalies pakeistos Direktyvomis 98/82/EB⁴ ir 2000/42/EB⁵, II priedą produktų grupėje „lapinės daržovės ir šviežios prieskoninės žolės“ didžiausia leistina chlortalonilo koncentracija yra 0,05 mg/kg, o didžiausia leistina fenarimolio koncentracija – 0,02 mg/kg. Valgomųjų vynuogių ir vynuogių vynui gaminti grupėje didžiausia leistina chlortalonilo koncentracija yra 0,5 mg/kg, o didžiausia fenarimolio koncentracija – 0,3 mg/kg.

B – Nacionalinė teisė

10. Direktyva buvo perkelta į Suomijos teisę Suomijos Prekybos ir pramonės ministerijos sprendimu 896/99. Šis sprendimas taip pat nenumato jokios aiškios nuostatos dėl vynuogių lapų. Sprendime nurodomos tos pačios kaip ir direktyvoje produktų grupės ir joms priskirtinos didžiausios koncentracijos.

4 – 1998 m. spalio 27 d. Komisijos direktyva 98/82/EB dėl Tarybos direktyvų 86/362/EEB, 86/363/EEB ir 90/642/EEB dėl didžiausių pesticidų likučių koncentracijų grūduose, gyvulinės kilmės produktuose ir tam tikruose augalinės kilmės produktuose, įskaitant vaisius ir daržoves, bei ant jų nustatymo priedų pakeitimo (OL L 290, p. 25).

5 – 2000 m. birželio 22 d. Komisijos direktyva 2000/42/EB dėl Tarybos direktyvų 86/362/EEB, 86/363/EEB ir 90/642/EEB dėl didžiausių pesticidų likučių koncentracijų grūduose, gyvulinės kilmės produktuose ir tam tikruose augalinės kilmės produktuose, įskaitant vaisius ir daržoves, bei ant jų nustatymo priedų pakeitimo (OL L 158, p. 51).

III – Faktinės bylos aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

11. Bendrovė *E. Gavrielides Oy* (toliau – *Gavrielides*) 2002 m. kovo mėn. norėjo importuoti į Suomiją įdarytų vynuogių lapų krovinį ir 2002 m. liepos mėn. – sūrime konservuotų vynuogių lapų krovinį.

12. Suomijos muitinės laboratorija ištyrė šių produktų bandinius, kad patikrintų pesticidų likučių koncentraciją juose. Atlikus tyrimą paaiškėjo, kad įdarytuose vynuogių lapuose yra 0,28 mg/kg chlortalonilo, o sūryme konservuotų vynuogių lapuose – 0,11 mg/kg chlortalonilo bei 0,14 mg/kg fenarimolio.

13. Remdamasi šiais tyrimo rezultatais Suomijos muitinės administracija 2002 m. liepos 29 d. ir 2002 m. rugpjūčio 12 d. sprendimais (toliau – ginčijami sprendimai) uždraudė šių produktų importą, pateikimą į rinką, pasiūlą ir realizavimą bet kokia kita forma. Ji nurodė, kad didžiausia leistina pesticidų likučių koncentracija vynuogių lapuose yra 0,05 mg/kg chlortalonilo ir 0,02 mg/kg fenarimolio. Didžiausios leistinos pesticidų koncentracijos numatytos Suomijos Prekybos ir pramonės ministerijos sprendime 896/99, kuriuo yra įgyvendinama Direktyva 90/642/EEB. Didžiausi pesticidų likučių kiekiai buvo nustatyti priskiriant vynuogių lapus produktų grupei „lapinės daržovės ir šviežios prieskoninės žolės“. Vynuogių lapams taikoma prieskoninių žolių grupei nustatyta

didžiausia pesticidų likučių koncentracija, atitinkamai 0,05 mg/kg chlortalonilo ir 0,02 mg/kg fenarimolio.

daržovės ir šviežios prieskoninės žolės“, o II priedas – taip, kad vynuogių lapai priskiriami „kitoms žolėms“?

14. *Gavrielides* pateikė ieškinį dėl ginčijamų sprendimų panaikinimo kartu prašydamą nacionalinį teismą kreiptis dėl prejudicinio sprendimo.

3. Kuriai produktų grupei ir kuriam skyriui reikia priskirti vynuogių lapus, jeigu jie nėra priskirtini „kitoms žolėms“?

15. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas 2003 m. rugsėjo 22 d. nutartimi pagal EB 234 straipsnį Teisingumo Teismui pateikė šiuos prejudicinius klausimus:

IV — Teisinis vertinimas

„1. Ar iš dalies pakeistos 1990 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos dėl didžiausių pesticidų likučių koncentracijų tam tikruose augalinės kilmės produktuose ir ant jų, įskaitant vaisius ir daržoves, nustatymo 1 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad direktyva taikoma vynuogių lapams?

A — Šalių argumentai

Jeigu direktyva yra taikoma:

16. Suomijos vyriausybė mano, kad produktų sąrašas, nurodytas Direktyvos 90/642 prieduose, nėra baigtinis. Jos nuomone, vynuogių lapai turėjo būti priskirti produktų grupei „lapinės daržovės ir šviežios prieskoninės žolės“. Grįsdama savo argumentus, Suomijos vyriausybė nurodo Komisijos pasiūlymą pavadinimu „Classification of (minor) crops not listed in the Appendix of Council Directive 90/642/EEC“⁶, kurio 107 puslapyje vynuogių lapai yra priskirti žolėms.

2. Ar direktyvos I priedas turi būti aiškinamas taip, kad vynuogių lapai yra priskiriami produktų grupei „lapinės

6 — Komisija, Žemės ūkio generalinis direktoratas VI B II-1, B priedas, 1997 m. liepos 22 d. Dokumentas 7029/VI/95 (http://europa.eu.int/comm/food/resources/publications_en.htm).

17. *Gavrielides* ir Graikijos vyriausybė mano, kad Direktyvoje 90/642 nurodytas produktų sąrašas yra baigtinis. Vynuogių lapai šioje direktyvoje nėra aiškiai paminėti, todėl direktyva netaikoma vynuogių lapams. Graikijos vyriausybės nuomone, tai, kad direktyvoje pateiktas produktų sąrašas nėra pavyzdinis, pagrindžia ir pati minėtos direktyvos preambulė – pagal dvidešimtąjį jos konstatuojamosios dalies punktą yra planuojami vėlesni produktų sąrašų pakeitimai. Iš to seka, kad sąrašas yra baigtinis. *Gavrielides* teigia, kad vynuogių lapams turi būti taikomas tik 2002 m. sausio 28 d. Reglamento (EB) Nr. 178/2002⁷ 14 straipsnis. Jis uždraudžia sveikatai pavojingų produktų pateikimą į rinką. Tik ginčijamų produktų kasdieninis vartojimas dideliais kiekiais keltų pavojų žmogaus sveikatai. *Gavrielides* ir Graikijos vyriausybė mano, kad jeigu Direktyvos 90/642 taikymas vynuogių lapams būtų pagrįstas, vynuogių lapai nebūtų priskiriami produktų grupei „lapinės daržovės ir šviežios prieskoninės žolės“. Tokios pačios didžiausios pesticidų likučių koncentracijos turi būti taikomos visoms augalo dalims, todėl ir šiuo atveju vynuogių lapams turi būti taikomas tokios pačios didžiausios pesticidų likučių koncentracijos kaip ir vynuogėms.

grįstų direktyvos taikymą vynuogių lapams. Tačiau Direktyva 90/642 neriboja valstybių narių teisės atsižvelgiant į EB 28 ir 30 straipsnius priskirti vynuogių lapus kitoms žolių grupėms. 1999 m. Komisijos pasiūlyme „Classification of (minor) crops not listed in the Appendix of Council Directive 90/642/EEC“⁸ yra pateikiama tik Komisijos tarnautojų nuomonė. Dėl šio dokumento Komisija nebalsavo, todėl jis neturi teisinės galios. Komisija taip pat prieštarauja vynuogių lapų priskyrimui produktams „valgomosios vynuogės ir vynuogės vynui gaminti“. Skirtumai tarp vynuogių ir vynuogių lapų yra per dideli. Be to, direktyvos I priedu nėra siekiama visiško suderinimo.

B — Vertinimas

18. Komisijos nuomone, direktyva nenumato jokių privalomų nuostatų dėl vynuogių lapų. Trūksta mokslinių tyrimų, kurie pa-

19. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas norėtų iš esmės išsiaiškinti, ar direktyva yra taikoma joje aiškiai nenurodytiems vynuogių lapams, ir jeigu taip, kuriai produktų grupei arba kuriam produktui jie turi būti priskirti.

7 — 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 178/2002, nustatantis maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiantis Europos maisto saugos tarnybą ir nustatantis su maisto saugos klausimais susijusias procedūras (OL L 31, p. 1).

8 — Žr. šios išvados 6 išnašą.

20. Norint atsakyti į prejudicinius klausimus, pirmiausia reikia nustatyti, ar direktyvos I priedo, kuriame pateikiamas produktų sąrašas, kurių atžvilgiu yra taikoma direktyva, antras stulpelis yra baigtinio, ar pavyzdinio pobūdžio.

21. Tuo atveju, jei, kaip teigia *Gavrielides* ir Graikijos vyriausybė, antrame stulpelyje nurodytų produktų sąrašas būtų baigtinis, Direktyva 90/642 nebūtų taikoma vynuogių lapams, nes šioje direktyvoje jie nėra aiškiai nurodyti. Tačiau jeigu produktų sąrašas būtų tik pavyzdinis, dar reikėtų patikrinti, ar vynuogių lapai gali būti priskiriami produktų grupei arba produktams, nurodytiems I priede.

22. Atsižvelgiant į direktyvos tekstą manytina, kad 2 stulpelyje nurodytų produktų sąrašas nėra baigtinis. Direktyvos 1 straipsnio 1 dalyje aiškiai nurodoma, kad direktyva taikoma I priedo lentelės 1 stulpelyje nurodytoms produktų grupėms, kurioms priskiriamų produktų *pavyzdžiai*⁹ yra pateikti 2 stulpelyje. Todėl pagal direktyvos formuluotę 2 stulpelyje nurodytas produktų sąrašas yra tik pavyzdinis, bet ne baigtinis.

23. Atsakant į klausimą, ar produktų sąrašas kvalifikuotinas kaip baigtinis, ar kaip pavyzdinis, Komisija nurodo Teisingumo Teismo sprendimą byloje *Cacchiarelli ir Stanghellini*. Šiame sprendime Teisingumo Teismas nustatė, kad Direktyva 76/895/EEB dėl vaisiuose ir daržovėse bei ant jų išlikusių pesticidų likučių didžiausių koncentracijų nustatymo¹⁰ yra netaikoma bulvėms, nes bulvės nėra įtrauktos į minėtos direktyvos I priedą¹¹. Tačiau šiam atvejui tokia nuostata negali būti taikoma, nes netgi šių direktyvų formuluotės yra skirtingos. Direktyvos 76/895/EEB 1 straipsnis nurodo, kad šios direktyvos objektas yra „produktai, skirti vartoti žmonėms <...>“, „išvardyti I priede pagal Bendrojo muitų tarifo pozicijas <...>“. Šiame direktyvos priede išvardijami tik atskiri produktai, o ne produktų grupės. Todėl Direktyvos 76/895/EEB priedas jau netgi pagal savo formuluotę yra baigtinio pobūdžio.

24. Į Direktyvą 90/642 byloje *Cacchiarelli ir Stanghellini* buvo atsižvelgta tik dėl jos taikymo tam tikriems pesticidams. Šiame sprendime nebuvo nustatyta, ar Direktyvoje 90/642 numatytas produktų sąrašas yra baigtinis, ar pavyzdinis.

¹⁰ — OL L 340, p. 26.

¹¹ — 1995 m. vasario 23 d. Sprendimas susijusiose bylose *Cacchiarelli ir Stanghellini* (C-54/94 ir C-74/94, Rink. p. I-391, 11 punktas).

9 — Išskirta išvados autorės.

25. Produktų, išvardytų Direktyvos 90/642 I priedo 2 stulpelyje, sąrašo – kaip pavyzdinio – kvalifikavimą pagrindžia ir sisteminis direktyvos aiškinimas. Jeigu 2 stulpelyje nurodytas produktų sąrašas būtų baigtinis, skirstymas į „produktų grupes“ 1 stulpelyje ir „produktus, patenkančius į šias grupes“ 2 stulpelyje būtų nereikalingas. Užtektų tik nurodyti atskirus produktus, kaip buvo padaryta Direktyvoje 76/895/EEB¹².

formuluotė patvirtina ten išvardytų produktų pavyzdinį pobūdį. Direktyvoje yra nurodyta būtent „salotos ir kt.“, o II priede – „kitos“ žolės.

28. Todėl Direktyvos 90/642 I priedo 2 stulpelyje nurodytas produktų sąrašas yra ne baigtinis, o tik pavyzdinis.

26. Be to, Direktyvos II priedo produktų grupių sąrašuose nurodomos didžiausios pesticidų likučių koncentracijos kitiems į šią produktų grupę patenkantiems produktams, pavyzdžiui, „uogų ir smulkių vaisių“ grupėje nurodoma didžiausia pesticidų likučių koncentracija „kitiems“. Tai taip pat pagrindžia I priedo 2 stulpelyje numatyto produktų sąrašo pavyzdinį pobūdį, nes esant baigtiniam produktų sąrašui didžiausios pesticidų likučių koncentracijos nurodymas kitiems produktams, patenkantiems į šią grupę, būtų nereikalingas.

29. Nors vynuogių lapai ir nėra nurodyti 2 stulpelyje, direktyva jų atžvilgiu galėtų būti taikoma, jeigu jie būtų priskirti vienai iš produktų grupių ar vienam iš produktų. Tai reikia nustatyti.

30. Visų pirma *prima facie* yra nagrinėtinas vynuogių lapų priskyrimas produktų grupei „lapinės daržovės ir šviežios prieskoninės žolės“, nes vynuogių lapai kaip ir salotos, špinatai ir žolės, kurie šioje produktų grupėje minimi kaip pavyzdžiai, priskirtini vartoti skirtiems lapams.

27. Produktų grupės „lapinės daržovės ir šviežios prieskoninės žolės“ kaip ir 2 stulpelio

31. Be to, pagal vartojimą, jo pobūdį ir numanomą vartojimo kiekį vynuogių lapai yra visiškai panašūs į salotas bei žoles.

12 – Žr. šios išvados 10 išnašą.

32. Atsakant į klausimą, ar tam tikras produktas gali būti priskirtas vienai iš produktų grupių, teleologinio aiškinimo prasme reikia atsižvelgti taip pat ir į direktyvos tikslus. Viena vertus, jos tikslas yra užtikrinti žmogaus ir aplinkos apsaugą¹³. Kita vertus, direktyvoje numatyta, kad yra būtina apsaugoti augalus nuo kenksmingų organizmų naudojant cheminius pesticidus, siekiant padidinti žemės ūkio produktyvumą¹⁴.

taikant taip, kad likučio kiekis būtų kuo mažesnis ir toksikologiškai priimtinas“¹⁶.

34. Nustatant didžiausias koncentracijas buvo atsižvelgta į tai, kokie minimalūs pesticidų kiekiai yra reikalingi, siekiant užtikrinti gerą atskiros produktų grupės ar atskiuro produkto derlių. Atsižvelgiant į augalų rūšį, efektyviai apsaugai nuo kenksmingų organizmų reikalingas minimalus kiekis yra skirtingas. Tuo yra paaiškinama, kodėl panašioms augalams, pavyzdžiui, serbentams ir gervuogėms, kurių vartojimo pobūdis ir galimas kiekis (taigi ir kenksmingų medžiagų sunaudojimas) yra labai panašus, yra nustatyta skirtinga didžiausia pesticidų likučių koncentracija.

33. Nustatant didžiausias pesticidų likučių koncentracijas buvo siekiama subalansuoti šiuos du priešingus direktyvos tikslus, nustatant mažiausias leistinas didžiausias koncentracijas, atsižvelgiant į įprastą žemės ūkio praktiką¹⁵. „Šios koncentracijos atitinka mažiausių pesticidų kiekių, reikalingų tinkamai kontrolei užtikrinti, naudojimą, pesticidus

35. Be to, priskiriant produktus tam tikrai produktų grupei, reikia atsižvelgti ir į augalų specifiką – pesticidų poreikį. Priskyrimas tam tikrai produktų grupei yra galimas tik tuomet, jeigu augalai yra tarpusavyje panašūs, taigi galima daryti išvadą, kad augalus veikia panašūs kenksmingi organizmai ir piktžolės, ir todėl, siekiant užtikrinti kaip galima geresnį derlių, jiems reikalingas panašus pesticidų kiekis. Tačiau vien tik fakto,

13 — Žr. Direktyvos 90/642 šeštą konstatuojamąją dalį.

14 — Žr. Direktyvos 90/642 trečią ir ketvirtą konstatuojamąsias dalis.

15 — Žr. Direktyvos 90/642 ketvirtą konstatuojamąją dalį.

16 — 1994 m. birželio 23 d. Tarybos direktyvos 94/30/EB dėl Direktyvos 90/642/EEB II priedo pakeitimo trečia konstatuojamoji dalis (OL L 189, p. 70).

kad du produktai, pavyzdžiui, vynuogių lapai ir salotos arba žolės, yra panašūs tik dėl jų vartojimo būdo ir kiekio, nepakanka jų bendram priskyrimui vienai produktų grupei.

36. Šie teiginiai prieštarauja vynuogių lapų priskyrimui produktų grupei „lapinės daržovės ir šviežios prieskoninės žolės“. Vynuogių lapai ir salotos arba žolės tiek augalų rūšies, tiek auginimo požiūriu yra per daug skirtingi, kad didžiausias pesticidų likučių koncentracijas, nustatytas specialiai salotoms ir žolėms, nesant jokio mokslinio pagrindimo būtų galima priskirti ir vynuogių lapams. Taip pat ir Direktyvos 90/642 preambulėje nurodoma, kad privalomųjų didžiausių pesticidų likučių koncentracijų nustatymas reikalauja ilgaalaikio techninio patikrinimo¹⁷.

37. Tos pačios išvados darytinos iš Suomijos vyriausybės nurodyto Komisijos pasiūlymo „Classification of (minor) crops not listed in the Appendix of Council Directive 90/642/EEC“¹⁸. Šiame dokumente pateikiami pasiūlymai dėl produktų, aiškiai nenurodytų Direktyvos 90/642 I priede, priskyrimo tam tikrai produktų grupei. Šio dokumento 107 puslapyje vynuogių lapus kaip žoles

siūloma priskirti produktų grupei „lapinės daržovės ir šviežios prieskoninės žolės“. Minėtas pasiūlymas yra tik dokumento „Guidelines for the generation of data concerning residues as provided in Annex II part A, section 6 and Annex II, part A, section 8 of Directive 91/414/EEC concerning the placing of plant protection products on the market“¹⁹ dalis. Tačiau šio dokumento įžangoje pabrėžiama, kad jame yra pateikiama tik Komisijos tarnybų nuomonė. Juo nesiekama nustatyti teisiškai privalomų taisyklių, kaip nurodė Komisija šioje byloje jos pateiktose rašytinėse pastabose. Minėtas Komisijos dokumentas galėtų būti traktuojamas kaip eksperto nuomonė dėl prieskoninių žolių ir vynuogių lapų prilyginimo. Tačiau dokumentas negali būti kvalifikuojamas kaip tam tikros rūšies eksperto išvada, nes jame nėra nurodyta, kaip ir atitinkamai kokių tyrimų pagrindu Komisija priėmė sprendimą dėl siūlomo grupavimo.

38. Todėl vynuogių lapai nėra priskirtini produktų grupei „lapinės daržovės ir šviežios prieskoninės žolės“.

17 — Žr. Direktyvos 90/642 tryliktą konstatuojamąją dalį.

18 — Žr. šios išvados 6 išnašą.

19 — Komisija, Žemės ūkio generalinis direktoratas VI B II-1, B priedas, 1999 m. birželio 10 d. Dokumentas 1607/VI/97 rev. 2 (http://europa.eu.int/comm/food/resources/publications_en.htm).

39. Tačiau yra galimybė vynuogių lapus priskirti produktų grupei „uogos ir smulkūs vaisiai“ ir atitinkamai produktui „valgomosios vynuogės ir vynuogės vynui gaminti“, kaip siūlo daryti *Gavrielides* ir Graikijos vyriausybė, jei direktyva būtų taikoma.

40. Šį požiūrį pagrįstų ir tai, kad vynuogių lapai ir vynuogės yra to paties augalo dalys. Vadinasi, šios atskiros augalų dalys galėtų būti laikomos vienodomis ir nustatant pesticidų likučių koncentracijas, būtinas geram derliui užtikrinti.

41. Tačiau tokiam priskyrimui visų pirma prieštarauja formuluotė. Lapai negali būti laikomi uogomis ar vynuogėmis.

42. Komisijos argumentas, kad vynuogių lapai nėra traktuotini taip pat, kaip ir valgomosios vynuogės ir vynuogės vynui gaminti, nes pagal Direktyvos 90/642 I priedo 3 stulpelį, kuriame yra išvardytos produkto dalys, kurioms yra taikomos didžiausios pesticidų likučių koncentracijos, vynuogių koteliai yra laikomi išimtimi, ir todėl lapai taip pat turėtų būti laikomi išimtimi, nėra įtikinamas. 3 stulpelyje nėra nurodomos produkto dalys, laikomos netinkamomis vartoti, kaip antai koteliai, nes didelė pesticidų likučių koncentracija juose

neturi poveikio žmogaus organizmui, ir todėl atliekant matavimus nereikia į juos atsižvelgti.

43. Nustatant, ar vynuogių lapams taikytini tokie patys didžiausi pesticidų likučių kiekiai kaip ir valgomosioms vynuogėms bei vynuogėms vynui gaminti, pirmiausia reikia atsižvelgti į tai, kad Direktyva 90/642 siekiama kuo labiau užtikrinti žmogaus sveikatos ir aplinkos apsaugą²⁰. Nesant mokslinio įvertinimo, negalima atsakyti į klausimą, ar atsižvelgiant į minėtus tikslus galimas vynuogių lapų priskyrimas valgomosioms vynuogėms ir vynuogėms vynui gaminti, kuriose matematiškai yra pakankamai didelė pesticidų likučių koncentracija. Lapų ir vynuogių derliaus nuėmimo laikas yra skirtingas, todėl vynuogienojams, auginamiems dėl lapų derliaus, priešingai, nei auginamiems vynuogėms, skirtoms vynui gaminti, gali būti reikalingas mažesnis pesticidų kiekis. Tokie neaiškumai turėtų būti išskaidyti atliekant mokslinius tyrimus Bendrijos lygmenyje ir atitinkamu direktyvos pakeitimu, įtraukiant vynuogių lapus į direktyvos priedą. Priskyrimas remiantis vien tik aiškiniu, nesant gamtos mokslų pagrindimo, yra negalimas. Todėl vynuogių lapai negali būti priskirti produktų grupei „valgomosios vynuogės ir vynuogės vynui gaminti“.

44. Remiantis tuo, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Direktyvos 90/642 I priede išvar-

²⁰ — Žr. Direktyvos 90/642 šeštą konstatuojamąją dalį.

dytų produktų sąrašas nėra baigtinis. Tačiau vynuogių lapai dėl išvardytų priežasčių negali būti priskirti nei produktų grupei „lapinės daržovės ir šviežios prieskoninės žolės“, nei produktų grupei „uogos ir smulkūs vaisiai – valgomosios vynuogės ir vynuogės vynui gaminti“. Nė viena kita produktų grupė nėra aktuali. Todėl vynuogių lapai nepatenka į direktyvos taikymo sritį.

30 straipsniai. Tad aktualios Reglamento Nr. 178/2002²² nuostatos, būtent 14 straipsnis, nėra taikomos šiam atvejui, nes pagal šio reglamento 65 straipsnį jos įsigaliojo tik 2005 m. sausio 1 dieną.

45. Šioje išvadoje pateikiamo Direktyvos 90/642 aiškinimo išdava yra tokia, kad atsižvelgiant į direktyvos taikymo sritį nėra galimas visiškas visų augalinės kilmės produktų suderinimas. Tad tokį direktyvos aiškinimą galima būtų ginčyti nurodant, kad jis prieštarauja kitam direktyvos tikslui, t. y. užtikrinti laisvą prekių judėjimą Bendrijoje²¹. Tačiau šioje išvadoje pateiktos nuostatos parodė, kad šis direktyvos aiškinimas atliekamas atsižvelgiant į kitus jos tikslus ir taip yra subalansuojami visi direktyvos tikslai.

46. Be to, pažymėtina, kad atmetus direktyvos taikymą, gali būti taikomi ne visi nacionalinės teisės aktai, o tik tie, kurie atitinka Bendrijos teisę, būtent EB 28 ir

47. Pagal EB 28 straipsnį valstybių narių tarpusavio prekyboje uždraudžiami kiekybiniai eksporto apribojimai bei visos lygiavertčio poveikio priemonės. Remiantis Teisingumo Teismo praktika, bet koks valstybės narės komercinės teisės aktas, kuris gali tiesiogiai arba netiesiogiai, faktiškai arba potencialiai apriboti prekybą Bendrijos viduje, kaip lygiavertė poveikio priemonė yra laikytinas kiekybiniu apribojimu²³. Komercinės teisės aktų galima rasti ir administracinėje praktikoje²⁴. Tačiau iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą nėra aišku, ar Suomijoje taikoma bendra administracinė praktika, numatanti sąlygas leidimui įvežti vynuogių lapus. Vis dėlto ir atskiri administracinės teisės aktai negali prieštarauti EB 28 straipsniui, nes jis numato asmenines teises, kurių įgyvendinimas negali priklausyti nuo to, ar jos pažeidžiamos atskiru administracinės teisės aktu,

22 – Nurodyta šios išvados 7 išnašoje.

23 – Žr. 1974 m. liepos 11 d. Sprendimą *Dassonville* (8/74, Rink. p. 837, 5 punktas).

24 – Žr. 1985 m. gegužės 9 d. Sprendimą *Komisija prieš Prancūziją* (21/84, Rink. p. 1355, 13 punktas).

21 – Žr. Direktyvos 90/642 vienuoliktą konstatuojamąją dalį.

ar administracine praktika²⁵. Ginčijami administraciniai sprendimai, kurie vynuogių lapų importą daro priklausomą nuo tam tikro didžiausio pesticidų likučių kiekio, apriboja prekybą Bendrijos viduje, ir todėl yra laikytini lygiaverte poveikio priemone.

giama į šalies klimatinės sąlygas, gyventojų maitinimosi įpročius bei jų sveikatos būklę²⁷.

48. Pagal EB 28 straipsnį draudžiami apribojimais gali būti pateisinami pagal EB 30 straipsnį, būtent žmonių sveikatos apsaugos sumetimais. Remiantis Teisingumo Teismo praktika, valstybės narės turi nustatyti, koku mastu jos siekia užtikrinti žmonių sveikatos bei gyvybės apsaugą. Šiuo atveju joms suteikiama didelė veiksmų laisvė, tačiau yra privaloma atsižvelgti į laisvo prekių judėjimo reikalavimą²⁶. Byloje *Heijn*, kurios objektas taip pat buvo nacionalinės teisės aktas dėl pesticidų likučių maisto produktuose, Teisingumo Teismas taip pat rėmėsi didele veiksmų laisve, ir nusprendė, kad nacionalinės teisės akte gali būti atsižvel-

49. Remiantis Teisingumo Teismo praktika, valstybės narės, naudodamosi su sveikatos apsauga susijusia veiksmų laisve, turi taip pat atsižvelgti ir į proporcingumo principą, numatytą EB 30 straipsnio 2 dalyje. Pagal jį nacionalinės priemonės turi apsiriboti tuo, kas faktiškai yra būtina žmonių sveikatos apsaugai užtikrinti; jos turi atitikti siekiamą tikslą ir šiam tikslui pasiekti numatyti tokias priemones, kurios mažiausiai apribotų prekybą Bendrijos viduje²⁸.

50. Prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas turės galiausiai nustatyti, koks didžiausias privalomas pesticidų likučių kiekis vynuogių lapuose yra būtinas, kad būtų užtikrinta sveikatos apsauga. Jis taip pat turės atsižvelgti ir į tai, ar ir kiek yra būtinas pesticidų panaudojimas auginant vynuogių lapus²⁹.

25 — Dėl laisvės teikti paslaugas žr. 1999 m. balandžio 29 d. Sprendimą *Ciola* (C-224/97, Rink. p. I-2517, 32 punktas).

26 — Žr. 1996 m. birželio 27 d. Sprendimą *Brandsma* (C-293/94, Rink. p. I-3159, 11 punktas) ir 1998 m. rugsėjo 17 d. Sprendimą *Harpeguies* (C-400/96, Rink. p. I-5121, 33 punktas).

27 — 1984 m. rugsėjo 19 d. Sprendimas *Heijn* (94/83, Rink. p. 3263, 16 punktas).

28 — Žr. 1983 m. liepos 14 d. Sprendimą *Sandoz* (174/82, Rink. p. 2445, 18 punktas), 2003 m. rugsėjo 23 d. Sprendimą *Komisija prieš Daniją* (C-192/01, Rink. p. I-9693, 45 punktas), 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimą *Komisija prieš Vokietiją* (C-387/99, Rink. p. I-3751, 71 punktas) ir 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimą *Komisija prieš Austriją* (C-150/00, Rink. p. I-3887, 88 punktas).

29 — Žr. sprendimo *Heijn* (nurodytas šios išvados 27 išnašoje) 15 punktą ir 1986 m. kovo 13 d. Sprendimą *Mirepoix* (54/85, Rink. p. 1067, 14 punktas).

V — Išvada

51. Remiantis tuo, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į *Helsinginhallinto-oikeus* pateiktus prejudicinius klausimus atsakyti taip:

1990 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyva 90/642/EEB dėl didžiausių pesticidų likučių koncentracijų tam tikruose augalinės kilmės produktuose ir ant jų, įskaitant vaisius ir daržoves, nustatymo su pakeitimais netaikoma vynuogių lapams.